

KIZ YURTLARINDA GELİŞİMİ DESTEKLEYEN ORTAM PROJESİ

KASIM 2015

PROJE EKİBİ

Doç.Dr. Feyza Çorapçı (Proje Yürütücüsü)

Doç.Dr. Serra Müderrisoğlu

Yrd.Doç.Dr. Z. Hande Sart

Dr. Nur Yeniçeri

Uzm. Psk. Sinem Şahin

Proje Gör. Hande Benveniste

GİRİŞ

Lise döneminde yatılı olarak okumanın kendine özgü kazanımları ve zorlukları vardır. Ergenin gereksinimleri doğru karşılandığı sürece yatılı okumak bireye kendi ayakları üzerinde durabilmeyi, özgüvene sahip olabilmeyi, farklı nitelikte beceriler kazanmayı (sosyal beceriler, birlikte yaşam kültürü gibi) sağlayan zengin bir deneyimdir. Ancak yurt yaşamına geçiş sürecinin kırılğanlıkları da vardır. Bu kırılğan süreci iyi yönetebilmek için ergenin yurda uyum sürecinde yaşayacağı olası zorlukları öngörebilmek ve uygun bir fiziksel çevre ile olumlu duygusal iklim sunabilmek büyük önem taşır. **Ergenin kendini güvende ve kabul edilmiş hissetmesi ve yurt ortamının üretken bir parçası olabilmesi için yurtda sağlıklı ve kapsayıcı ilişkilerin (belletmen-öğrenci; öğrenci-öğrenci; yurt müdürü-öğrenci; yurt müdürü-belletmen) yaratılması ve bu ilişkiler içinde ergenin psiko-sosyal gelişimini sürdürebilmesi gerekmektedir.** Bu şekilde ergenin bu yolculuğa daha sağlam bir başlangıç yapması mümkün olur.

Ergenlik, çeşitli kırılğanlıkları içeren bir gelişim evresidir . Bu dönem dürtüselliği, kolay risk almayı, ani kararlar vermeyi, otoriteye karşı tavır almayı, duygusal yakınlık arayışını, değişen fiziksel/beden yapısına uyum gösterebilmeyi kapsar. Ergene sunulacak ortamın, bu dönemin hassasiyetleri ve riskleri unutulmadan şekillenmesi gerekmektedir. **Bu ortam bir yandan sınırları ve kuralları net bir yapı sunarken, diğer yandan ergenin kendini denetleme becerisini içselleştirmesini hedef almalı, bu gelişimi engelleyecek baskıcı yöntemler içermemelidir.**

Devlet desteği ile yurtda kalarak eğitimine devam eden lise öğrencilerinin gerek aile, gerek okul yönetimi, gerekse kendi bakış açılarından başarılı olmayı sadece akademik başarı üzerinden tanımlaması ve bu gelişim dönemine ait diğer sosyo-duygusal ihtiyaçları göz ardı etmesi sıklıkla gözlenen bir durumdur. Oysa **yurt ortamları akademik başarıyı destekleyecek şekilde yapılandırılırken psiko-sosyal gereksinimleri de karşılayabilmelidir.**

Yapılan pek çok çalışma **ergenlerin**

- 1) **Sosyal çevreleri ile özellikle de aile ve arkadaşları ile destekleyici ilişkiler içinde olmalarının,**
- 2) **Kendilerini yetkin ve özgüvenli hissetmelerinin,**
- 3) **İçinde buldukları çevrede (okul, yurt, toplum) aktif olmalarının ve çevrelerine katkıda bulunabilmek için fırsatlara sahip olmalarının,**
- 4) **“Ben kimim? Kim olmak istiyorum, nereye aitim?” gibi kimlik gelişimi ile ilgili sorular sormalarının**

olumlu ergen gelişiminin dört temel unsuru olduğunu ortaya koymuştur. ¹

¹ Lerner, R. M., Almerigi, J. B., Theokas, C., & Lerner, J. V. (2005). Positive youth development. *Journal of Early Adolescence*, 25, 10-16.

Yukarıda bahsedilen psikolojik çerçeve doğrultusunda, **Aydın Doğan Vakfı BABA BENİ OKULA GÖNDER Projesi** kapsamında, kız yurtlarında okumakta olan 14-18 yaş aralığındaki öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal durum ve gereksinimlerini belirlemek, yurt ortamlarının fiziksel, sosyal ve kültürel koşullarının tespiti için 30 yurda yönelik nicel bir anket çalışması yürütülmüştür.

Sunulan rapor bu yurtlardan toplanan veriler ışığında elde edilen ergen gelişim göstergelerine ilişkin bulguları ve bulgular doğrultusunda sıralanan önerileri içermektedir. Sunulan önerilerin amacı öğrencilerin gelişimlerini ve yurt yaşamlarını destekleyecek program ve düzenlemelerin temelini oluşturmaktır.

KATILIMCILAR VE YÖNTEM

Niceliksel veriler **Baba Beni Okula Gönder (BBOG) Programı** kapsamındaki 30 kız yurdu ile irtibata geçilerek toplanmıştır. Veri toplama sürecinde bir yurdun kapanmış olduğu öğrenilmiştir. İki yurda anketler ulaştırılamamıştır. İki yurda ise anketler ulaşmış olmasına karşın, daha sonrasında tüm uğraşlara rağmen yurtta irtibata geçebilecek kimse bulunamamış ve anketlerin uygulanıp uygulanmadığına dair bir bilgi edinilememiştir. Raporda sunulan bulgular, **Nisan-Haziran 2015 tarihleri arasında, ulaşılabilen 25 yurtda kalan toplam 1715 öğrenciden elde edilen verilere dayanmaktadır.** Tablo 1’de yurtlar ve katılımcı sayıları detaylı olarak verilmiştir.

Veriler, öğrencilerin hem yurt yaşamları hakkındaki görüş ve memnuniyetlerini belirlemek, hem de onların psiko-sosyal uyumlarını değerlendirmek ve temel ihtiyaç alanlarını tespit etmek amacı ile toplanmıştır. Arştırmada kullanılan anketin bölümleri, kapsamı ve içeriği Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 1. Veri Toplanmış olan Yurtlar ve Katılımcı Sayısı

YURT	KATILIMCI SAYISI
LİMAK ÇİMENTO YURDU /SİİRT	62
MİLLİYET SARIKAMIŞ /KARS	60
MİLLİYET GAZETESİ ÇY HAMUR /AĞRI	47
ŞEHİT BİNBAŞI ADİL KARAGÖZ / OSMANİYE	110
SABANCI KIZ ÖĞRENCİ YURDU /KARS	126
BULANIK TÜRK TELEKOM SAİD NURSİ /MUŞ	54
ALİ LÜTFULLAH / DOĞU BEYAZIT	69
ÇY ABDULLAH EGEMEN / DENİZLİ	41
ERZURUM NENE HATUN	162
ÇY MEHMET-ERGÜN ÖNER / MARDİN	39
YADİGAR-MEHMET BİNAL / KARS	76
HACI HÜSREV DOĞAN / KELKİT	58
KÜRTÜN AYDIN DOĞAN	78
ŞİRAN AYDIN DOĞAN	86
YALOVA ÇY DR. MUHTAR YILDIZ	53
VAN İSMAİL SANCAK KIZ ÖĞRENCİ YURDU	22
ÇY MUZAFFER ÖZTÜRK TEKİRDAĞ	59
BEYLİKDÜZÜ VALİ MUAMMER GÜLER	31
ÇY SABİRE NECATİ GENÇSOY ARTVİN	29
ANDIRIN ÇAĞDAŞ YAŞAM MİRAD AKKAYA	93
ÇY İTÜ İNŞAAT 55 LİLER / K.MARAŞ	96
AZİZİYE ÜÇER KIZ ÖĞRENCİ YURDU	80
BABA BENİ OKULA GÖNDER EREĞLİ	79
BABA BENİ OKULA GÖNDER DOĞU BEYAZIT	55
KOZAKLI HANİFE TEVFİK AKTEKİN	50

Tablo 2. Anketin Yapısı

ANKET BÖLÜMLERİ	KAPSAM	İÇERİK
DEMOGRAFİK BİLGİLER	Katılımcıların özellikleri	Yaş, sınıf bilgisi, ailedeki birey sayısı, anne-baba eğitim ve meslek durumu
AİLE, AKRAN, ÖĞRETMEN VE YURT İDARESİ İLE İLİŞKİLER	Aileden alınan destek	Ailenin eğitime ve meslek sahibi olmaya verdiği önem, ilişkisel yakınlık
	Akran ve öğretmen ilişkileri	Sınıftaki öğrenciler ve öğretmenlerle olan ilişkiler, öğretmenlerin adil tutumu, okulda güvenlik hissi <i>Güçler ve Güçlükler Anketi (GGA)</i> : Olumlu sosyal davranışlar; Akran sorunları
	Yurt idaresiyle ilişkiler	Etüt saatlerinin yönetimi, sorunların çözülmesindeki yaklaşımlar, sorunların paylaşılması, karar mekanizmaları
ÖĞRENCİLERİN YETKİNLİK ALANLARI	Fiziksel durum	Öğrencilerin fiziksel sağlığı <i>Güçler ve Güçlükler Anketi (GGA)</i> : Duygusal ve davranış sorunları, Dikkat eksikliği ve aşırı hareketlilik
	Psikolojik yetkinlik	<i>Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği</i>
	Psikolojik yetkinliği zorlayan alanlar	Dersler, sınav kaygısı, aile ile ilgili sorunlar, oda arkadaşı, akran baskısı yalnızlık, yurda uyum vb.
	Akademik yetkinlik	Öğrencilerin okul başarısı algısı, okulda öğrendiklerinden duydukları memnuniyet
YURTTA ETKİNLİKLERE KATILIM VE ÇEVREYE KATKI	Öğrencilerin Katıldıkları Etkinlikler ve Sıklıkları	Takım veya kulüp, kitap, sohbet, oyun, TV, spor, müzik, sanat, sosyal medya, sosyal sorumluluk projeleri vb.
BENLİK GELİŞİMİ	Rol Modelleri	Öğrencinin model aldığı yetişkin(ler)
	Toplumsal Cinsiyet Algısı	Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği (kadın-erkek rollerindeki eşitlik)
	Geleceğe İlişkin Tutum	Geleceğe ilişkin planlama becerileri
YURTLARDA GELİŞTİRLMESİ TALEP EDİLEN KONULAR	Yurdun Fiziksel Ortamı ve İmkanları	Temizlik, oda özellikleri, yemek kalitesi, yurt güvenliği, çamaşırhane Etüt odası, kütüphane, sosyal alan, bilgisayar, bahçe gibi...

ÖĞRENCİLER VE AİLELERİNİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ

ÖĞRENCİ ÖZELLİKLERİ:

Çalışmaya katılan öğrencilerin 491'i (%28,7) 9. sınıfa, 461'i (%26,9) 10. sınıfa, 440'ı (%25,7) 11. sınıfa ve 319'u (%18,6) 12. sınıfa devam etmekte olduklarını bildirmiştir. Öğrencilerin %4'ü 14 yaş, %25'i 15 yaş, %26'sı 16 yaş, %27'si 17 yaş ve %18'i 18-19 yaş grubundadır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin ilkokul ya da ortaokul sürecini yatılı okumuş olma oranı %32'dir. Yurtlar birbiri ile karşılaştırıldığında bu oran yüzde 6 ile yüzde 91 arasında değişmektedir. Ağrı, Gümüşhane, Artvin ve Van şehirlerinde kalan öğrencilerin yarısından fazlası liseden önceki eğitim dönemlerinde de yatılı okuduklarını beyan etmişlerdir.

AİLE BÜYÜKLÜĞÜ VE KARDEŞ SAYISI:

Batıdaki iller (İstanbul, Tekirdağ, Yalova ve Denizli) dışındaki yurtlarda kalan öğrencilerin kalabalık ve çok çocuklu ailelerden geldikleri görülmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin evlerinde ortalama 7 kişi yaşamaktadır. Kardeş sayısı 2 ile 8 arasında değişirken tüm yurtlar üstünden ortalama değer 4,7 olarak hesaplanmıştır.

ANNE-BABA EĞİTİMİ:

Çalışmaya katılan öğrencilerin annelerinin %27'sinin okur-yazar olmadığı, %49'unun ilkokul, %9'nun ortaokul, %5'nin lise, ve %1'nin yüksekokul/üniversite mezunu olduğunu görülmüştür. Öğrencilerin %9'u annelerinin eğitim durumunu okur-yazar olarak işaretlemiş ancak eğitim seviyesini bildirmemiştir. Annelerin bitirmiş oldukları eğitim seviyesinin en fazla ilkokul düzeyinde kümelenildiği görülmektedir. Toplam beş şehirde (Ağrı, Van, Mardin, Muş, Kahramanmaraş) öğrenci annelerinin yarıdan fazlasının okur-yazar olmadığı görülmüştür. Lise mezunu anne oranı yurtlara göre %1 ile %19 arasında değişmiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin babalarının %4'nün okur-yazar olmadığı, %50'sinin ilkokul, %17'sinin ortaokul, %14'nün lise, ve %5'inin yüksekokul/üniversite mezunu olduğunu görülmüştür. Öğrencilerin %10'u babalarının eğitim durumunu okur-yazar olarak işaretlemiş ancak eğitim seviyesini bildirmemiştir.

Babaların eğitim düzeyinin dağılımına bakıldığında, okul yazar olmama oranının annelere göre çok daha düşük olduğu ve babaların büyük çoğunluğunun mezun oldukları düzeyin ilkokul olduğu görülmektedir. Lise ya da Yüksek Okul/Üniversite mezunu babaların da belli illerde kümelenildiği görülmektedir (Osmaniye, İstanbul, Artvin, Erzurum).

ANNE-BABA ÇALIŞMA DURUMU:

Öğrenci annelerinin %92'si ev kadınıdır. Annenin çalışma oranının en yüksek olduğu üç şehir sırasıyla %23, %24 ve %28 ile Tekirdağ, Yalova, İstanbul yurtları olmuştur. Babaların çalışma durumuna bakıldığında, tüm babaların %37'sinin tam veya kısmi zamanlı, %36'sının ise mevsimlik olarak çalışmakta olduğu belirlenmiştir.

1. YURT ÖĞRENCİLERİNİN AİLELERİ, ARKADAŞLARI ve YURT İDARESİ İLE OLAN İLİŞKİLERİ

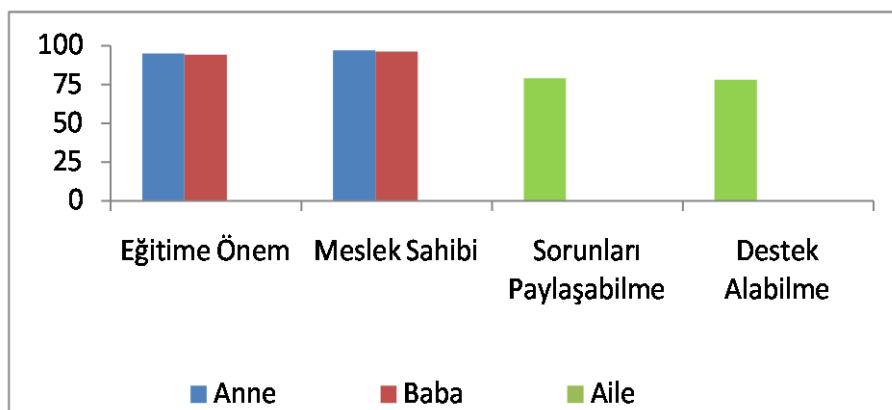
1.1. AİLE İLİŞKİLERİ

Yapılan çalışmalar, ergenlik dönemindeki destekleyici aile ilişkilerinin gençlerin psikososyal uyumu üzerinde olumlu bir rol oynadığına tutarlı bir şekilde işaret etmektedir.²

Öğrencilerin %87'sine göre, anneleri kızlarının eğitimine önem vermektedir ve %97'sine göre, anneleri kızlarının bir meslek sahibi olmalarını istemektedir. Öğrenciler, babalarının da onların eğitim ve meslek sahibi olmalarına önem verdiğini bildirmiştir. Tüm öğrencilerin %87'si babalarının eğitime önem verdiğini belirtirken, %84'ü de babalarının meslek sahibi olmaya önem verdiğini dile getirilmiştir.

Öğrencilerin ailelerinden aldıkları destek algısı da oldukça olumlu yöndedir (Şekil 1). Çalışmaya katılan tüm öğrencilerin %79'u bir sorun yaşadıkları zaman aileleri içinde bunu paylaşabildiklerini, %78'i ailelerinin bu gibi durumlarda onlara destek olduklarını bildirmiştir. Ailelerin eğitime ve kızlarının meslek sahibi olmalarına verdikleri önem de değerlendirilmiştir. Okur-yazar olmayan anne oranının yüzde 50'den fazla olduğu şehirlerde bile (Ağrı, Mardin, Muş, Kahramanmaraş) öğrencilerin en az %75'i ailesinin eğitime önem verdiğini bildirmiştir. Annenin okur-yazarlık oranı en düşük olan şehirlerdeki öğrencilerin dahi annelerinin eğitime ve meslek sahibi olmalarına önem verdiğini belirtmeleri önemli bir bulgudur.

Şekil 1. Aile Desteği Algısı (%)

² Galambos, N. L., Barker, E. T., & Almeida, D. M. (2003). Parents do matter: Trajectories of change in externalizing and internalizing problems in early adolescence. *Child Development*, 74, 578-594.

1.2. AKRAN VE ARKADAŞLIK İLİŞKİLERİ

Gençlerin, akranlarıyla olumlu sosyal ilişki kurma becerilerine sahip olmaları bu dönemdeki en önemli unsurlardandır. Yapılan pek çok sayıdaki çalışma, akranlarıyla işbirliği yapan, anlaşmazlıklara çözüm yolları arayan, kendisinin ve arkadaşlarının duygularını anlayabilen ergenlerin çevrelerine daha uyumlu olduklarını ve okulda daha başarılı olduklarını göstermiştir³.

Kız öğrenci yurtlarında yürütülmüş olan bu çalışmada öğrencilere sınıf arkadaşları ve oda arkadaşları ile olan ilişkilerinin niteliğine ilişkin sorular sorulmuştur.

Tüm öğrencilerin %58'i sınıf arkadaşları ile olan ilişkilerinden memnun veya çok memnun olduklarını bildirmişlerdir. Ancak, öğrencilerin hemen hemen yarısı (%54) oda arkadaşı ile sorun yaşadığını ve %66'sı da yakın arkadaşlık ilişkilerinde sorun yaşadığını bildirmiştir. Bu sonuç yine gelişimsel dönem düşünüldüğünde çok şaşırtıcı olmayıp, öğrencilerin akran ilişkilerini geliştirmede duydukları gereksinime işaret etmektedir.

Öğrencilerin sosyal ilişkileri Güçler ve Güçlükler Anketi⁴⁵ (GGA) kullanılarak da değerlendirilmiştir. Her biri 5 maddeden oluşan ve gençlerin sosyal ilişkilerindeki *Olumlu Sosyal Davranışlar* ve *Akran Sorunları* altölçek puanları Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Sınıf Düzeyine Göre Öğrencilerin Olumlu Sosyal Davranışlar ve Akran Sorunları Puan Ortalamaları (Ort) ve Standart Sapmaları (SS)

	Ort (SS)	Ort (SS)	Ort (SS)	Ort (SS)
	9.sınıf	10.sınıf	11.sınıf	12.sınıf
Olumlu Sosyal Davranış	8,2 (1,9)	8,0 (2,0)	8,1 (1,9)	8,5 (1,7)
Akran Sorunları	3,6 (2,1)	3,5 (2,0)	3,5 (1,9)	2,9 (1,8)

³ Rubin, K. H., Bukowski, W. M., & Parker, J. G. (2006). Peer interactions, relationships, and groups. *Handbook of Child Psychology*.

⁴ Goodman R, Meltzer H, Bailey V (1998) The strengths and difficulties questionnaire: A pilot study on the validity of the self-report version. *European Child and Adolescent Psychiatry*, 7, 125-130.

⁵ Güvenir, T., Özbek, A., Baykara, B., Arkar, H., Şentürk, B., İncekaş, S. (2008). Güçler ve Güçlükler Anketi'nin (GGA) Türkçe Uyarlamasının Psikometrik Özellikleri, *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 15, 65-74.

Sınıflara göre anlamlı puan farkı: 9., 10. ve 11. sınıf öğrencilerinin puanları birbirinden anlamlı şekilde farklılık göstermezken, 12. sınıf öğrencileri diğer sınıflarda daha yüksek olumlu sosyal davranış ve daha az akran sorunu bildirmiştir.

Olumlu Sosyal Davranış altölçeği, gençlerin yardımlaşma, paylaşma, duyguları tanıyabilme gibi sosyal becerilerini değerlendirir (örneğin, “İnsanlara karşı iyi davranmaya çalışırım. Onların duygularını önemserim”; “Eğer birisi incinmiş, morali bozulmuş ya da kendini kötü hissediyor ise ona yardım ederim”).

- Bu altölçeğin 6 ile 10 arasındaki puan aralığı, ergenlerin sosyal becerilerinin yaşlarına uygun yönde geliştiğine, 5 puan değeri sosyal beceri gelişiminin risk altında olduğuna, 0 ile 4 puan aralığı ise sosyal beceri konusunda ciddi zorluğa işaret eder.
- Bu değerlendirme kriterleri göz önüne alındığında, her yaş grubundaki öğrencilerin paylaşma, yardımlaşma, küçüklere yardımcı olma gibi sosyal becerilerinin yaşlarına uygun yönde geliştiği görülmektedir.

Akran sorunları altölçeği gençlerin akranları ile kurdukları sosyal ilişkilerin niteliğini ve yalnızlık deneyimlerini değerlendirir (örneğin, “Genelde yalnız başıma vakit geçiririm, başkalarıyla birlikte olmaktan kaçınırım;” “Diğer çocuklar ya da gençler bana takarlar ya da benimle alay ederler;” “Erişkinlerle yaşıtılarından daha iyi geçinirim.”).

- Bu altölçeğin 0 ile 3 arasında puan aralığı, ergenlerin ciddi akran sorunu yaşamadıklarına işaret eder. Ancak 4 ile 5 arasındaki puan aralığı ergenlerin kendi yaşıtlarına kıyasla daha yalnız oldukları ve arkadaşları tarafından dışlanma riski yaşadıklarına, 6 ile 10 arasındaki puan aralığı ise ergenlerin ciddi akran sorunu yaşadıklarına işaret eder.
- Bu değerlendirme kriterleri göz önüne alınarak ortalama Akran Sorunları puanlarına bakıldığı zaman, öğrencilerin genel olarak yalnız kalmayı tercih etmek, akranları tarafından alay konusu olmak, hiçbir yakın arkadaşına sahip olmamak gibi ciddi sosyal ilişki sorunları yaşamadıkları görülmektedir.

1.3. YURT ORTAMINDA İDARE İLE İLİŞKİLER

Ankette öğrencilerin yurt ortamına ilişkin görüşleri ve memnuniyetlerine geniş yer verilmiştir. Yurdun fiziksel şartları ve imkanları ile yurt idaresinden memnuniyete ilişkin puanları hesaplanmıştır. Bu bölümde öğrencilerin yurtlarının idari yapısı ile olan ilişkilerine yönelik memnuniyetleri ele alınmıştır. Çalışmaya katılan tüm öğrencilerin memnuniyet puanlarının ortalama ve standart sapma değerleri belirlenmiştir.

Bu ortalama puanların 5’e yakın olması yüksek memnuniyete işaret etmektedir. Tablo 4’teki değerlerden görüldüğü gibi her sınıf düzeyinde orta derecede memnuniyet bildirilmektedir.

- Yurt idaresinden memnuniyet sınıf ilerledikçe anlamlı olarak düşüş göstermektedir, sadece 11. ve 12. Sınıf öğrencilerinin puanları arasında farklılık görülmemiştir.

Tablo 4. Sınıf Düzeyine Göre Öğrencilerin Yurt İdaresinden Memnuniyet Puan Ortalamaları (Ort) ve Standart Sapma (SS) Değerleri

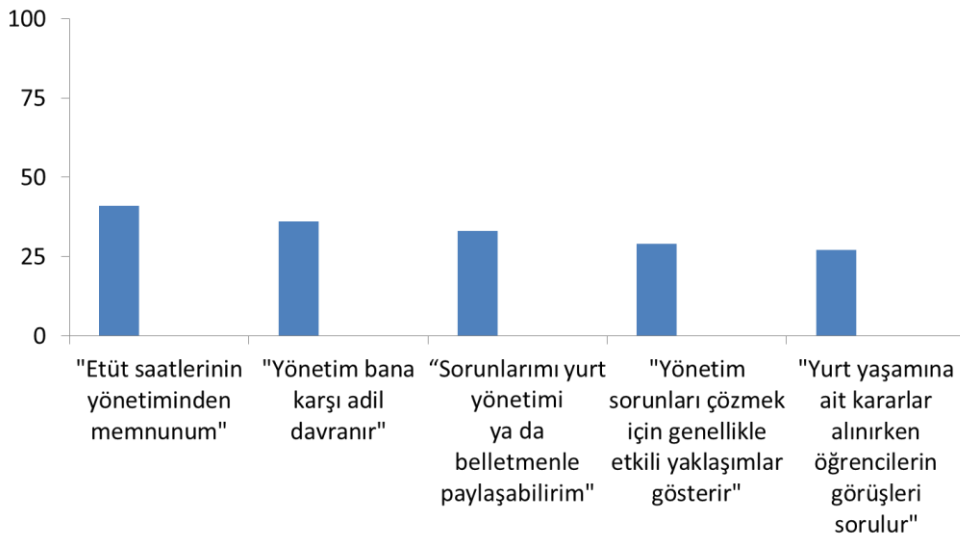
	Ort (SS)	Ort (SS)	Ort (SS)	Ort (SS)
	9.sınıf	10.sınıf	11.sınıf	12.sınıf
Yurt idaresinden memnuniyet	3,0 (1,1)	2,7 (1,2)	2,4 (1,0)	2,5 (1,1)

Yurt idaresinden memnuniyet puanı yüksek olan öğrenciler, duygusal ve davranışsal problemlerini daha az, öte yandan sosyal becerilerini, geleceğe yönelik planlarını, benlik saygılarını daha yüksek derecede bildirmektedirler.

Bu bulgular, etüt saati yönetiminin, yurt yönetiminin sorunları çözmede gösterdiği yaklaşımların ve adil davranışlarının, öğrencilerin sorunlarını yurt yönetimi ile paylaşabilmelerinin, yurt yaşamına ait kararlar alınırken öğrencilerin görüşlerinin sorulmasının önemli olduğuna işaret etmektedir.

Aşağıdaki bulgular da (bkz. Şekil 2), öğrencilerin yurt idaresi ile karşılıklı iletişimin daha açık olmasını, ortak yaşama ilişkin kararlar alınırken görüşlerinin daha fazla sorulmasını talep ettiklerine işaret etmektedir.

Şekil 2. Yurt Yönetimine İlişkin İfadelere Katılım Oranı (%)

2. ÖĞRENCİLERİN YETKİNLİK VE ÖZGÜVEN DUYGULARI

2.1. FİZİKSEL/BEDENSEL SAĞLIK:

Ergenlik döneminde hızlı bir ivme kazanan fiziksel gelişim gençlerin bu değişikliklere uyum sağlamalarını gerektirir. Dolayısıyla, bu uyum süreci gençlerin sağlığı ve uyku düzenini etkileyebilir.⁶

Öğrencilere aşağıdaki sorular sorulmuştur:

- “Sık sık hastalanır mısın?” Öğrencilerin %30’u bu soruya “evet” demiştir. Tüm yurtlarda bu sorunu bildiren öğrenci oranı %12 ile %47 arasında değişmiştir.
- “Uyku sorunları yaşar mısın?” Öğrencilerin %60’ı bu soruya “evet” demiştir. Tüm yurtlarda bu sorunu bildiren öğrenci oranı %12 ile %84 arasında değişmiştir.
- “Düzenli ilaç kullanmayı gerektiren bir hastalığın var mı?” Öğrencilerin %13’ü bu soruya “evet” demiştir. Tüm yurtlarda bu sorunu bildiren öğrenci oranı %6 ile %26 arasında değişmiştir.

2.2. SOSYO-DUYGUSAL AÇIDAN YETKİNLİK

Gençlerin, duygularını ortamın koşullarına göre düzenleyip ifade etmeleri ve dürtüsellik, öfke patlamaları, karşı gelme gibi davranışlarını kontrol edebilmeleri ergenlik dönemindeki sosyo-duygusal gelişimin önemli unsurları arasında yer alır.⁷

Çalışmamızda, öğrencilerin duygusal ve davranışsal sorun belirtilerini değerlendirmek amacıyla *Güçler ve Güçlükler Anketi*’nin (GGA) her biri 5 maddeden oluşan üç altölçeği kullanılmıştır: *Duygusal Sorunlar*, *Davranış Sorunları*, *Dikkat Eksikliği ve Aşırı Hareketlilik* (anket yapısı için lütfen Tablo 5’e bakınız).

Tablo 5. Güçler ve Güçlükler Anketinin Yapısı

	Yaş grubunun ortalama puan aralığı	Sorun gösterme riski puan aralığı	Ciddi sorun puan aralığı
<i>Duygusal sorunlar</i> (üzüntü, depresyon, kaygı)	0 - 5	6	7 - 10
<i>Davranış sorunları</i> (karşı gelme, öfke, kavga)	0 - 3	4	5 - 10
<i>Aşırı Hareketlilik</i>	0 - 5	6	7 - 10

Bu değerlendirme kriterleri göz önüne alındığında ve sınıf düzeyindeki öğrencilerin ortalama *Duygusal ve Davranış Sorunları* ile *Dikkat Eksikliği ve Aşırı Hareketlilik* puanlarına bakıldığı zaman (Tablo 6), öğrencilerin bu alanlarda **ciddi sorunlar yaşamadıkları** görülmektedir.

⁶ Repetti, R. L., Taylor, S. E., & Seeman, T. E. (2002). Risky families: family social environments and the mental and physical health of offspring. *Psychological Bulletin*, 128, 330.

⁷ Silk, J. S., Steinberg, L., & Morris, A. S. (2003). Adolescents' emotion regulation in daily life: Links to depressive symptoms and problem behavior. *Child Development*, 1869-1880.

Tablo 6. Sınıf Düzeyine Göre Öğrencilerin Duygusal ve Davranış Sorunlarının Puan Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

	Ort (SS)	Ort (SS)	Ort (SS)	Ort (SS)
	9.sınıf	10.sınıf	11.sınıf	12.sınıf
Duygusal Problemler	4,7 (2,6)	4,7 (2,4)	4,6 (2,5)	4,2 (2,5)
Davranış Problemleri	3,0 (2,1)	2,8 (2,1)	2,9 (1,9)	2,6 (1,7)
Dikkat Eksikliği Hiperaktivite	4,9 (2,1)	5,0 (1,9)	4,8 (1,9)	4,8 (2,0)

Sınıflara göre 9., 10. ve 11. sınıf öğrencilerinin puanları birbirinden anlamlı şekilde farklılık göstermezken, yine 12. sınıf öğrencileri daha düşük duygusal sorun bildirmiştir. Bu sonuç daha önce aktarılan akran sorunları altölçeği sonuçları ile tutarlılık göstermektedir.

Davranış sorunlarında tek anlamlı fark 9. ve 12. sınıf öğrencileri arasındadır. Onikinci sınıf öğrencilerinde 9. Sınıf öğrencilerine göre daha az oranda davranış sorunu olduğu görülmüştür. Dikkat eksikliği/Hiperaktivite sorunlarında ise anlamlı bir yaş farkı görülmemiştir.

ÖĞRENCİLERİN BENLİK SAYGISI

Benlik saygısı, kişinin kendisine yönelik olumlu veya olumsuz tutumu olarak tanımlanmaktadır. Kendini değerlendirmede olumlu bir tutum içinde olan kişilerin benlik saygısının yüksek, olumsuz bir tutum içinde olan kişilerin ise, benlik saygısının düşük olduğu kabul edilmektedir. Kişinin yeteneklerini ortaya koyabilmesi, başarı deneyimleri yaşaması, sosyal ilişkileri içinde kabul görmesi, sevilmesi ve kendi bedensel özelliklerini kabul edip benimsemesi, yüksek benlik saygısının oluşması ve gelişmesinde temel olan etkenlerdir. ⁸

Yurtlarda yaşayan kız öğrencilerin benlik saygısını ölçmek için 5 derece üzerinden değerlendirilen (1 = Hiç katılmıyorum, 5 = Çok katılıyorum) ve 10 maddeden oluşan Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği kullanılmıştır. Örnek maddeler: “Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum; Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum; Ben de diğer insanların birçoğunun yapabildiği kadar birşeyler yapabilirim; Genel olarak kendimden memnunum”

Öğrencilerin yaşı ile benlik saygıları arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Bir diğer deyişle, **öğrencilerin yaşı büyüdükçe kendilerini daha değerli görmeye başlamaktadırlar.**

⁸ Trzesniewski, K. H., Donnellan, M. B., Moffitt, T. E., Robins, R. W., Poulton, R., & Caspi, A. (2006). Low self-esteem during adolescence predicts poor health, criminal behavior, and limited economic prospects during adulthood. *Developmental Psychology*, 42, 381-400.

Öğrencilerin benlik saygıları ile sosyoduygusal uyum göstergeleri, toplumsal cinsiyet algısı ve geleceğe ilişkin planlama ile ilişkisine bakıldığı zaman duygusal, davranışsal ve akran sorunlarını açıklayan en belirgin etmen öğrencinin benlik saygısı olduğu görülmüştür. **Benlik saygısı arttığında öğrencinin akran, duygusal ve davranış sorunlarında azalma olmaktadır. Benlik saygısı daha yüksek olan öğrencilerin geleceğe ilişkin daha fazla planlama yaptıkları ve daha eşitlikçi bir toplumsal cinsiyet algısına sahip oldukları bulunmuştur.**

ÖĞRENCİLERİ ZORLAYAN SORUNLAR:

Öğrencilere öğretim yılının başından beri zorluk yaşadıkları alanlar sorulmuştur. Aşağıdaki sorunları yaşadığını bildiren öğrenci yüzdeleri Tablo 7’de sıralanmıştır. Sınıf gruplarına göre analizler yapıldığında, aşağıdaki alanlara ilişkin sorun yaşadığını bildiren öğrenci yüzdesi yaşa göre farklılık göstermemektedir. **Bu tablodan görüldüğü üzere, öğrencilerin en çok zorlandıkları alanlar sınav ve gelecek kaygısı, etkin çalışma yöntemlerini bilmemekten kaynaklanan derslerle ilgili sorun, ev özlemi ve yurt yaşamına uyum olarak belirlenmiştir.** Bu bulgular yapılacak müdahalelerin her yaş grubunu dikkate alacak şekilde sözü edilen bu alanları öncelikle hedeflemesine işaret etmektedir.

Tablo 7. Sorun Alanlarına İlişkin Bildirim Yüzdesi

	Sorun yaşadığını bildiren öğrenci yüzdesi
Sınav kaygısı	% 88
Gelecek kaygısı	% 85
Dersler	% 82
Ev özlemi	% 77
Yakın arkadaş ilişkilerinde sorun	% 66
Yalnızlık	% 57
Yurt yönetimi ile sorunlar	% 54
Maddi sorunlar	% 51
Yurt yaşamına uyum, kaynaşma	% 50
Aile içinde yaşanan sorunlar	% 47
Aile bireylerinde sağlık sorunu	% 45
Okuldaki öğretmenler ile sorunlar	% 37

2.3. AKADEMİK / OKUL ALANINDA YETKİNLİK:

Öğrencilere 5 derece üzerinden değerlendirilen (1 = Hiç memnun değilim, 5 = Çok memnunum) “okul başarısı”, “okulda öğrendikleri” ve “öğretmenlerle olan ilişkilerine” dair memnuniyetleri sorulmuştur. Bunun yanı sıra, öğrencilere yine 5 derece üzerinden değerlendirilen (1 = Hiç katılmıyorum, 5 = Çok katılıyorum) okul deneyimine ilişkin aşağıdaki cümlelere ne derecede katıldıkları sorulmuştur:

“Öğretmenlerim söylediğim şeyleri dinliyorlar ve dikkate alırlar”

“Okuldaki öğretmenlerim bana karşı adil davranıyorlar”

“Okula gitmeyi seviyorum”

“Okulda kendimi güvende hissediyorum”

Okuldan memnuniyet (4 madde) ve Okula İlişkin Olumlu Görüş (4 madde) alanlarına ait ortalama puanlar hesaplanmış, her yurda göre ortalama ve standart sapma değerleri belirlenmiştir. **Bu ortalama puanların 5'e yakın olması yüksek memnuniyete/olumlu görüşe işaret etmektedir.**

Tablo 8. Sınıf Düzeyine Göre Öğrencilerin Okul Memnuniyeti Puan Ortalamaları

	Ort (SS)	Ort (SS)	Ort (SS)	Ort (SS)
	9.sınıf	10.sınıf	11.sınıf	12.sınıf
Okuldaki başarı ve öğrendiklerinden memnuniyet	3,5 (1,0)	3,5 (1,0)	3,4 (1,0)	3,5 (0,90)
Okula ilişkin olumlu görüş	3,6 (1,1)	3,4 (1,1)	3,2 (1,1)	3,2 (1,8)

Öğrencilerin okul memnuniyeti yaşa bağlı olarak değişmezken, 9. ve 10. sınıf öğrencilerinin okula ilişkin olumlu görüşleri 11. ve 12. sınıf öğrencilerin göre daha yüksek bulunmuştur.

Okul ortamından memnuniyet puanı ve olumlu görüş puanı yüksek olan öğrenciler:

- Duygusal ve davranışsal problemlerini daha az
- Sosyal becerilerini daha fazla
- Geleceğe yönelim planlarını ve benlik saygılarını daha yüksek düzeyde bildirmektedirler.

3. YURTTA ETKİNLİKLERE KATILIM ÇEVREYE / TOPLUMA KATKI

Gençlerin, potansiyellerini ortaya çıkarabilecekleri ve sosyal becerilerini daha da geliştirebilecekleri etkinliklere katılmaları, hatta topluma katkıda bulunabilecekleri sosyal sorumluluklar üstlenmeleri **onları olgunlaştıran ve yetişkin rollerine hazırlayan** fırsatlardır. ⁹

Öğrencilere, buldukları çevrede (okul, yurt, toplum) aktif olarak katıldıkları etkinlikler sorulmuştur. Etkinliklerde bulunmanın öğrencilere nasıl katkılar sağladığı da araştırılmıştır.

3.1.YURTTAKİ ETKİNLİKLERE KATILIM ORANLARI

Öğrencilerin en sık, hemen hemen her gün yaptıkları etkinliklerin başında arkadaşlarıyla sohbet, ev ödevi yapmak ve müzik dinlemek gelmektedir.

Tablo 9. Etkinlikleri “Hemen Her Gün” Yaptığını Söyleyen Öğrenci Yüzdesi

	Etkinliği hemen hemen her gün yaptığını söyleyen öğrenci yüzdesi
Arkadaşlarla sohbet / oyun	% 60
Ev ödevlerini yapmak	% 55
Müzik dinlemek	% 51
Keyif için kitap okumak	% 29
Sosyal medyada zaman	% 18
Spor yapmak	% 16
TV	% 15
Resim yapmak, müzik, el işi	% 14
Okulda görmediği konuda kurs	% 11
Kültürel etkinliklere gitmek	% 9
Sosyal sorumluluk projesi	% 6
Okulda takım veya kulüp gibi grup Etkinlikleri	% 5

Öğrencilere en ender yaptıkları etkinlikler de sorulmuştur. Öğrencilerin büyük çoğunluğu bir sosyal sorumluluk projesinde yer almayı, okulda görmedikleri bir konuda kursa katılmayı ve kültürel etkinliklere gitmeyi çok ender gerçekleştiren etkinlikler olarak bildirmişlerdir (Tablo 10).

⁹ Youniss, J., Bales, S., Christmas- Best, V., Diversi, M., Mclaughlin, M., & Silbereisen, R. (2002). Youth civic engagement in the twenty- first century. *Journal of Research on Adolescence*, 12, 121-148.

Tablo 10. Etkinlikleri “Çok Ender” Yaptığını Söyleyen Öğrenci Yüzdesi

	Etkinliği çok ender yaptığını söyleyen öğrenci yüzdesi
Sosyal sorumluluk projesi	% 77
Okulda görmediği konuda kurs	% 69
Kültürel etkinlikler	% 67
Okulda takım veya kulüp gibi grup Etkinlikleri	% 67
Sosyal medyada zaman	% 54
Resim yapmak, müzik, eliş	% 52
Spor yapmak	% 38
Keyif için kitap	% 23
Müzik dinlemek	% 14
Arkadaşlarla sohbet /oyun	% 8
TV	% 4

Son olarak, öğrencilere daha sık yapmak istedikleri etkinlikler de sorulmuştur. Daha fazla yapılması talep edilen etkinlikler ve bunları isteyen öğrenci yüzdeleri aşağıda sıralanmıştır. **En ender yapılan etkinlikler (örneğin; spor, kültürel etkinlikler, okulda takım/kulüp etkinliği, kitap okuma, sosyal sorumluluk), öğrencilerin daha fazla yapmak istedikleri etkinliklerin de başında gelmektedir (Tablo 11).**

Tablo 11. Öğrencilerin Daha Sık Yapmak İstedikleri Etkinlikler Yüzdesi

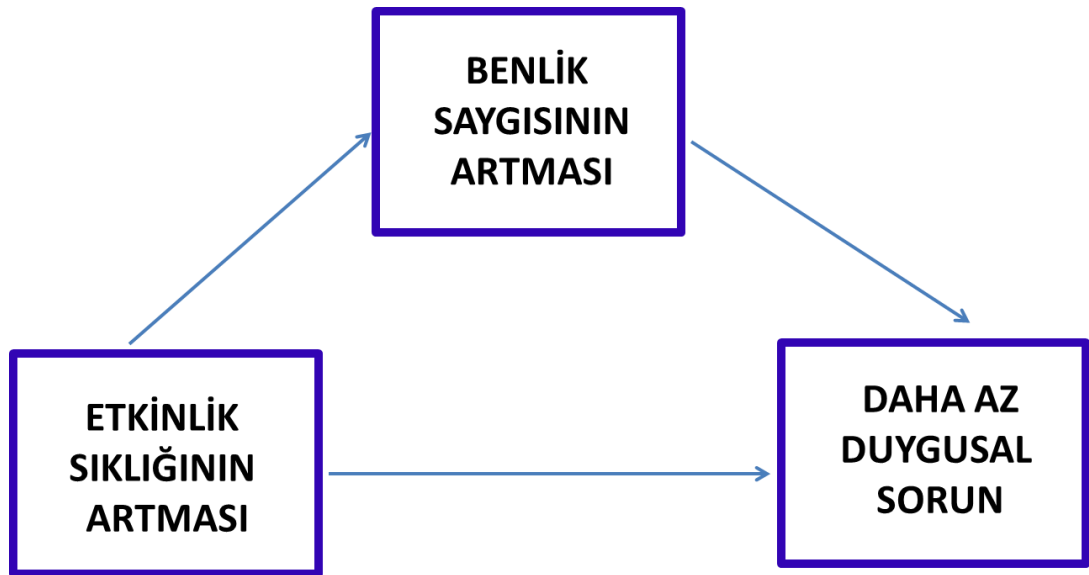
	Etkinliği daha fazla yapmak istediğini söyleyen öğrenci yüzdesi
Müzik dinlemek	% 65
Spor yapmak	% 64
Okulda görmediği konuda kurs	% 60
Arkadaşlarla sohbet etmek/oyun oynamak	% 60
Kültürel etkinliklere gitmek	% 59
Televizyon izlemek	% 54
Okulda takım veya kulüp gibi etkinlikler	% 53
Keyif için kitap okuma	% 53
Sosyal sorumluluk projeleri	% 48
Sosyal medyada zaman geçirmek	% 45
Resim yapmak, müzik, eliş	% 43
Ev ödevlerini yapmak	% 31

Bu veriler, yurtlarda spor ve müzik etkinliklerini arttırmanın, öğrencileri çeşitli kurslara yönlendirmenin ve yurttta öğrencilerin rahatça sosyalleşebilip sohbet edebilecekleri ortamlar sağlamının önemine işaret etmektedir.

Yurt ortamında daha sık etkinliklere katılan kız ğrenciler:

- Yurdun fiziksel şartlarından, yurdun olanaklarından ve yurt idaresinden daha fazla memnuniyet,
- Okul deneyimlerinden daha fazla memnuniyet,
- Daha az duygusal problem,
- Daha fazla geleceğe ilişkin planlama,
- Daha yüksek benlik saygısı bildirmektedirler.

Ayrıca, yapılan veri analizleri, daha fazla etkinlik yapan kızların benlik saygıları yükseldiği için daha az duygusal problem bildirdiklerini göstermiştir. Dolayısıyla, bu bulgu yurttta yapılan etkinliklerin sıklığını arttırarak kızların benlik saygısını yükseltmenin duygusal problemleri azaltmada koruyucu bir mekanizma rolü oynayacağına işaret etmektedir.

4. KİMLİK GELİŞİMİ

4.1. ROL MODELLERİ:

Öğrencilere hayatlarında rol modeli olarak aldıkları (örnek aldıkları) birileri olup olmadığı sorulmuştur. Bu soruya öğrencilerin %88'i olumlu cevap vermiştir. Öğrencilerin %59'u tek bir kişiyi, %15'i iki kişiyi, %11'i de üç kişiyi rol modeli olarak aldığını belirtmiştir. Tek rol modeli olanların, %28'i öğretmenini, %18'i annesini, %17'si abla/ağabeyini, %10'u babasını ve %7'si ünlü birini örnek aldığını bildirmiştir. İki kişiyi örnek aldığını söyleyen öğrenciler arasında en sık görülen ikili kombinasyon anne ve baba olmuştur.

En az bir rol modeli olduğunu söyleyen öğrenciler, rol modeli olmayanlara kıyasla daha az davranış sorununa ve daha fazla olumlu sosyal davranış, benlik saygısı ile geleceğe yönelik planlama yapma becerisine sahip olduklarını bildirmişlerdir. Son olarak, hem ailesinden destek algısı yüksek hem de öğretmenini kendine rol modeli alan öğrencilerin en düşük akran problemi/yalnızlık puanı aldıkları görülmüştür.

4.2. TOPLUMSAL CİNSİYET ALGISI:

Öğrencilerin toplumsal cinsiyet algıları ölçmek için H.H. Altınova ve V. Duyan tarafından 2013 yılında geliştirilen 25 maddeden oluşan Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği kullanılmıştır. Örnek maddeler: "*Kadınlar yönetici olabilir*", "*Çalışma hayatı kadının ev işlerini aksatmasına neden olmaz*".

Kadın-erkek rollerindeki eşitliğini savunan tutum yaşa bağlı olarak değişmezken anne ve babanın eğitimi ile pozitif yönde bir ilişki göstermektedir. Anne ve baba eğitimi daha yüksek olan öğrencilerin kadın-erkek rollerindeki eşitliğini daha fazla savunan bir tutuma sahip olduğu belirlenmiştir.

Kadın-erkek rollerindeki eşitliğini savunan tutum artıkça, öğrencilerin daha fazla olumlu sosyal davranış gösterdiği ve duygusal-davranış problemleri gösterme riskinin de azaldığı belirlenmiştir.

4.3. GELECEĞE İLİŞKİN TUTUMLAR

Öğrencilerin geleceğe ilişkin tutumları Cauffman ve Woolard tarafından 1999 yılında geliştirilen "Future Outlook Inventory" kullanılarak ölçülmüştür. Bu ölçek, gençlerin geleceğe ilişkin hedeflere sahip olup olmadıklarını ve gelecekteki hedefleri için kimi isteklerini erteleyebilme motivasyonlarını değerlendirir. Örnek maddeler: "*Gelecekte neler olabileceğini düşünürüm*", "*Yapmam gereken şey ne kadar zor ve sıkıcı olursa olsun, eğer gelecekte bana yararlı olacak ise, uğraşmaya devam ederim*".

Anne eğitimi düzeyi daha yüksek olan öğrencilerin gelecekteki hedefleri için bazı isteklerini erteleyebilme motivasyonlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, bu özelliğe sahip öğrenciler daha az davranış problemi ve daha fazla olumlu sosyal davranış sergilediklerini bildirmişlerdir.

**YURDUN FİZİKSEL KOŞULLARI VE İMKANLARINA İLİŞKİN
ÖĞRENCİLERİN GÖRÜŞ VE MEMNUNİYETLERİ**

Öğrencilere yurtların fiziksel koşullarına dair memnuniyet derecesi sorulduğunda öğrencilerin

%67'si tuvalet/banyodan,

%63'ü ses düzeyinden,

%60'ı çamaşırhane hizmetlerinden,

%54'ü yemek kalitesinden,

%51'i odadaki öğrenci sayısından,

%46'sı odanın fiziksel şartlarından,

%46'sı çevrenin güvenliğinden,

%44'ü yurdun temizliğinden

"Hiç memnun değilim" veya "Memnun değilim" cevabını vermiştir.

Yurt imkanlarından faydalanıma dair *"Hiç memnun Değilim" veya "Memnun Değilim"* diyen öğrenci yüzdelerine göre memnuniyetsizlik bildirilen alanlar sırayla şu şekildedir:

Yurdun yakınlarında zaman geçirmek için gidebilecekleri yerler: % 81

Bilgisayar odası % 71

Kütüphane/Okuma Odası % 66

Sosyal Alan (etkinlik veya TV odası gibi) % 63

Çalışma/Etüt Odası % 38

Mescit/İbadet odası % 43

Bahçe % 37

Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre kaldıkları yurdun fiziksel koşulları ilişkin sorulara verilen ortalama memnuniyet düzeyi ve yurt imkanlarından ortalama faydalanma memnuniyet Tablo 12'de verilmiştir. Memnuniyet düzeyi açısından 1 çok düşük düzey memnuniyeti tanımlarken, 5 son derece yüksek memnuniyet düzeyini göstermektedir. Tablo 12'den de görülebileceği gibi, yurdun fiziksel koşullarından ve yurdun orta düzeydedir.

Tablo 12. Sınıf Düzeyine Göre Öğrencilerin Yurdun Fiziksel Koşulları ve Sunduğu İmkanlara İlişkin Memnuniyet Puan Ortalamaları

	Ort (SS)	Ort (SS)	Ort (SS)	Ort (SS)
	9.sınıf	10.sınıf	11.sınıf	12.sınıf
Yurdun fiziksel koşullarından memnuniyet	2,6 (0,96)	2,5 (0,94)	2,3 (0,97)	2,5 (0,95)
Yurt imkanlarından faydalanım memnuniyet	2,7 (1,04)	2,6 (0,97)	2,4 (0,98)	2,6 (0,96)

- Sınıf düzeyine göre yapılan değerlendirmeler, yurdun fiziksel koşullarından memnuniyet için sadece 9. ve 11. sınıflar arasından anlamlı bir fark bulunmuştur. Onbirinci. sınıf öğrencileri fiziksel koşullardan daha az memnun olduklarını bildirmişlerdir.
- Yurt imkanlarından faydalanım memnuniyeti için de 11. sınıflar diğer tüm sınıflara göre en düşük puanı almıştır.

ÖZET BULGULAR

DEMOGRAFİK BİLGİLER

Batıdaki iller dışında kalan yurtlardaki öğrenciler, kalabalık ve çok çocuklu ailelerden gelmektedir. Annelerin bitirmiş oldukları eğitim seviyesinin en fazla ilkokul düzeyinde kümelenildiği görülmektedir. **Ancak, annenin okur-yazarlık oranı en düşük olan şehirlerdeki öğrencilerin dahi annelerinin kızlarının eğitime ve meslek sahibi olmalarına önem verdiğini belirtmeleri önemli bir bulgudur.**

Annelerin sadece %8'inin çalıştığı, babaların ise % 70'inin tam veya kısmi zamanlı, veya mevsimlik olarak çalışmakta olduğu belirlenmiştir.

AİLE İLİŞKİLERİ

Öğrencilerin büyük çoğunluğu hem annelerinin hem de babalarının eğitimlerine ve meslek sahibi olmalarına önem verdiğini bildirdiler. Öğrencilerin ailelerinden aldıkları destek algısı da oldukça olumlu yönde bulunmuştur. Öğrencilerin %80'e yakını sorunlarını aileleri ile paylaşabildiklerini ve ailelerinden destek alabildiklerini bildirdiler.

AKRAN İLE İLİŞKİLERİ

Her yaş grubundaki öğrencilerin paylaşma, yardımlaşma, küçüklere yardımcı olma gibi sosyal becerilerinin beklenen yönde geliştiği ve öğrencilerin genel olarak ciddi akran sorunu yaşamadıkları görülmektedir.

Hem ailesinden destek algısı yüksek hem de öğretmenini kendine rol modeli alan öğrencilerin en az derecede akran problemi yaşadıkları bulunmuştur.

YURT İDARESİ İLE İLİŞKİLER

Yurt ortamından daha memnun olan öğrenciler, duygusal ve davranışsal problemlerini daha az, öte yandan sosyal becerilerini, geleceğe yönelik planlarını, benlik saygılarını daha yüksek derecede bildirmektedirler.

Üç farklı memnuniyet alanları arasında (yurt ortamının fiziksel şartlarından memnuniyet, yurt ortamının sunduğu imkanlardan memnuniyet, yurt idaresinden memnuniyet) öğrencilerin psikososyal uyumunu belirlemede en önemli etkenin idare memnuniyeti olduğu belirlenmiştir.

Öğrenciler, yurt idaresi ile karşılıklı iletişimin daha açık olmasını, ortak yaşama ilişkin kararlar alınırken görüşlerinin daha fazla sorulmasını talep etmektedirler.

ÖĞRENCİLERİN YETKİNLİK ALANLARI

a. Psikososyal Yetkinlik:

Olumlu ergen gelişimi için, gençlerin yetkinlik ve özgüven duygusuna sahip olmaları önem taşır. Dolayısıyla, öğrencilerin üzüntü, kaygı, depresyon gibi olumsuz duyguları ile başa çıkabilme ve öfke patlamaları, karşı gelme gibi davranışlarını kontrol edebilme becerileri değerlendirilmiştir. Duygusal ve davranış sorunları ile dikkat eksikliği ve aşırı hareketlilik alanlarında öğrencilerin ciddi sorunlar yaşamadıkları belirlenmiştir.

Öğrencilerin duygusal ve davranışsal uyumları ile akran ilişkilerini açıklayan en belirgin etmenin **benlik saygısı** olduğu görülmüştür. Benlik saygısı arttığında öğrencilerin akran, duygusal ve davranış sorunlarında azalma olduğu

görülmektedir. Bunun yanı sıra, benlik saygısı daha yüksek olan öğrencilerin geleceğe ilişkin daha fazla planlama yaptıkları ve daha eşitlikçi bir toplumsal cinsiyet algısına sahip oldukları bulunmuştur.

b. Akademik Yetkinlik

Yurtta yaşayan öğrencilerin büyük çoğunluğu yurdun bağlı olduğu okulda öğrenimlerine devam etmektedir. Öğrenim görmüş olduğu okullara dair öğrencilere sorulan sorularda çoğunluk sınıftaki akranlarıyla olan ilişkilerinden, okuldaki başarılarından, okulda öğrendiklerinden ve öğretmenlerle olan ilişkilerinden memnun olduklarını belirtmişlerdir.

c. Öğrencilerin En Çok Zorlandıkları Alanlar

Sınav ve gelecek kaygısı, etkin çalışma yöntemlerini bilmemekten kaynaklanan derslerle ilgili sorun, ev özlemi ve yurt yaşamına uyum olarak belirlenmiştir. Bu bulgular yapılacak müdahalelerin her yaş grubunu dikkate alacak şekilde sözü edilen bu alanları öncelikle hedeflemesine işaret etmektedir.

Yurt yaşamına uyum öğrencilerin yarısı tarafından dile getirilmiştir. Bu bulgu, üst sınıflarla yeni gelen öğrencilerin eşleşerek bir ahlalılık sürecinin düzenlenmesinin özellikle bu yurtlarda başlatılıp diğer tüm yurtlarda da uygulanmasının önemine işaret etmektedir.

YURTTA ETKİNLİKLERE KATILIM VE ÇEVREYE KATKI

Aktif olarak yurttaki katıldıkları etkinlikler sorulduğunda öğrencilerin en sık, hemen hemen her gün yaptıkları etkinliklerin başında arkadaşlarıyla sohbet, ev ödevi yapmak ve müzik dinlemek gelmektedir.

Bir sosyal sorumluluk projesinde yer almak, okulda görmedikleri bir konuda kursa katılmak ve kültürel etkinliklere gitmek öğrencilerin en ender yaptıkları etkinlikler olarak belirlenmiştir.

Bu gibi en ender yapılan etkinlikler (örneğin, spor, kültürel etkinlikler, okulda takım/kulüp etkinliği, kitap okuma, sosyal sorumluluk), öğrencilerin daha fazla yapmak istedikleri etkinliklerin de başında gelmektedir.

Bu veriler, yurtlarda spor ve müzik etkinliklerini arttırmanın, öğrencileri çeşitli kurslara yönlendirmenin ve yurttaki öğrencilerin rahatça sosyalleşebilip sohbet edebilecekleri ortamlar sağlamanın önemine işaret etmektedir.

Ayrıca, yapılan veri analizleri, daha fazla etkinlik yapan kızların benlik saygıları yükseldiği için daha az duygusal problem bildirdiklerini göstermiştir. Dolayısıyla, bu bulgu yurttaki yapılan etkinliklerin sıklığını arttırarak kızların benlik saygısını yükseltmenin duygusal problemleri azaltmada koruyucu bir mekanizma rolü oynayacağına işaret etmektedir.

BENLİK GELİŞİMİ

Ergenlik dönemi, gençlerin kimlik gelişimleri açısından da önemlidir. Gençler özellikle bu dönemde bireyselliklerini kazanma süreci içine girerler. Bu süreçte, gençlerin özendikleri, örnek aldıkları olumlu rol modellerine sahip olmaları onlara bir nevi kılavuzluk işlevi görür.

Yurttaki öğrencilerin % 88'inin bir rol modeli olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin çoğu tek bir kişiyi örnek aldığını bildirmiştir. Bu örnek alınan kişilerin başında öğretmenler gelmektedir.

Rol modeli olan kızların, olmayanlara göre daha fazla olumlu sosyal davranış gösterdiklerini, daha yüksek benlik saygısına ve geleceğe yönelik daha iyi planlama becerilerine sahip oldukları bulunmuştur.

Anne ve baba eğitimi daha yüksek olan öğrencilerin kadın-erkek rollerindeki eşitliği daha fazla savunan bir tutuma sahip olduğu belirlenmiştir. Kadın-erkek rollerindeki eşitliği savunan tutum artıkça, öğrencilerin daha fazla olumlu sosyal davranış gösterdiği ve duygusal-davranış problemleri gösterme riskinin de azaldığı belirlenmiştir.

YURLARDA GELİŞTİRİLMESİ TALEP EDİLEN KONULAR

Öğrencilerin yurt yaşamının fiziksel koşullarına dair en belirgin memnuniyetsizliklerinin yurttaki tuvalet ve banyoların durumu, ses düzeyinin yüksekliği, çamaşır yıkama/kurutma koşulları ve çamaşırhane olduğu tespit edilmiştir.

Yurdun sunmuş olduğu imkanlar değerlendirildiğinde ise en yüksek oranda memnuniyetsizlik; yurdun yakınlarında zaman geçirmek için öğrencilerin gidebilecekleri yer, bilgisayar odası, kütüphane/okuma odası ve etkinliklerin yapılabileceği ve televizyon seyretmek içinde kullanabilecekleri sosyal alanlara dairdir.

ÖNERİLER

Toplanan tüm verilerden elde edilen bulgular ışığında öğrencilerin gelişimini destekleyecek nitelikte önerilen müdahale konuları aşağıda sıralanmaktadır:

1. Öğrencilerin psiko-sosyal ihtiyaçlarına yönelik müdahaleler

- a. Dokuzuncu sınıf öğrencilerine yönelik yurt yaşamına ilişkin oryantasyon
- b. Okul rehberlik hizmetlerinin yurttaki kalan öğrencilerin ihtiyaçlarına göre programlar geliştirmesi, geliştirilen programın kadın rehberler tarafından uygulanması
- c. Üst sınıfların bir eğitim sonrasında yeni gelen öğrencilerle eşleştirilerek destek (koçluk) vermesinin sağlanması
- d. Toplumsal cinsiyet algısı üzerine eğitimler
- e. Kendini tanıma/kendine güvenme odaklı çalışmalar
- f. Ergenlik döneminin özellikleri eğitimi
- g. Akran ilişkileri ve sosyal beceriler odaklı çalışmalar
- h. Toplu yaşam becerileri geliştirme
- i. Kişisel bakım/hijyen eğitimleri

2. Öğrencilerin akademik başarılarına yönelik müdahaleler

- a. Kütüphane ve okuma odalarının düzenlenmesi
- b. Sınav kaygısı
- c. Verimli ders çalışma yöntemleri
- d. Kariyer gelişimi ve mesleklerin tanıtımı
- e. Belletmenlerin etütlerde ders desteğini vermesi

3. Öğrencilere yönelik sosyo-kültürel müdahaleler

- a. Belletmenlerle öğrencilerin düzenli olarak etüt saatleri dışında sosyo-kültürel etkinliklere katılmasını sağlamak
- b. Boş alanların etkinlik alanı olarak düzenlenmesi, gerekirse bahçenin tekrardan düzenlenmesi, boş alan bulunmadığı takdirde prefabrik yapılarla etkinlikler için yer oluşturulması
- c. Topluca oynanabilecek satranç, tabu, tombala gibi oyunların temin edilmesi
- d. Resim, heykel, ebru, müzik, tiyatro vb. konularda atölye çalışmalarının yapılması
- e. Televizyon odasının düzenlenmesi ve öğrencilerin birlikte izleyebileceği belgesel filmlerden oluşan bir arşivin oluşturulması
- f. Gezilerin sadece başarılı öğrenciler ile sınırlandırılmayıp günlük ve yakın çevreye gezilerin düzenlenmesi

4. Yurttan sorumlu personele yönelik (müdür, yurttan sorumlu müdür yardımcısı, belletmenler, diğer yurt çalışanları) öneriler:

- a. Yurtlar arası bağlantı ağı kurarak tecrübe aktarımını sağlayacak bir platformun oluşturulması. Bir list-server üzerinden elektronik platform oluşturularak bilgi paylaşımı sağlayabilecek bir mekanizmanın oluşturulmasına yönelik eğitimler
- b. Öğrencilerle iletişim konusunda eğitim
- c. Ergenlik döneminin gelişim özelliklerine yönelik eğitim
- d. Yurt ortamında olumlu psikolojik iklimin oluşturulması eğitimi
- e. Sağlıklı/dengeli beslenme yöntemleri eğitimi
- f. Çatışma çözme becerilerine yönelik eğitim